

Перелік використаних джерел

1. Здреник В., Грод А., Очеретко Б., Бохонський В. Вплив цифрових технологій на розвиток бізнесу: трансформація бізнес-моделей та управління інноваційними проектами. Економічний аналіз. 2024. Том 34. № 2. С. 453-464.
2. Іпполітова І. Я. Перспективи розвитку електронної торгівлі в Україні в умовах цифровізації економіки. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 47. С. 141-147.
3. Сучасні цифрові рішення для малого та середнього бізнесу в Україні. ABM Cloud. 18 червня 2024. URL: <https://abmcloud.com/uk/suchasni-czifrovirishennya-dlya-malogo-ta-serednogo-biznesu-v-ukrayini/>
4. Цифровізація торгівлі в Україні: технології, форми, перспективи. Економіка, менеджмент, бізнес. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2855>
5. Церковна А. В., Карелова К. С. Вплив цифровізації на розвиток малого і середнього бізнесу в Україні. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2020. Том 19. № 2 (45). С. 45-54.

Шевченко І. О.¹, Прибила Д. О.²

¹ д-р екон. наук, доц. доцент кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна

² здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, факультет радіоелектроніки, комп'ютерних систем та інфокомунікацій, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна

ПІДВИЩЕННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ЗМІНИ, РИЗИКИ ТА ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

Підвищення податків в Україні являється важливим економічним кроком, який викликає багато суперечок серед урядовців, експертів та бізнесу. В умовах війни та зростаючих військових витрат, уряд шукає шляхи поповнення бюджету, зокрема шляхом збільшення податкового навантаження. Однак такі заходи мають як позитивні, так і негативні наслідки для економіки, бізнесу та соціальної сфери. 10 жовтня 2024 року Верховна Рада ухвалила законопроект № 11416-д щодо збільшення податків, що включає низку важливих змін. Зокрема, з 1 жовтня 2024 року, тобто з дня набрання чинності законом, військовий збір на зарплати всіх фізичних осіб (включаючи тих, хто працює в режимі «Дія.Сіті») зросте з 1,5% до 5%, окрім військовослужбовців Збройних Сил України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Головного управління розвідки Міністерства оборони України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної спеціальної служби транспорту. Для цих категорій ставка залишиться на рівні 1,5%, а також залишено звільнення для

тих, хто виконує бойові завдання. Також передбачається, що з 1 січня 2025 року військовий збір на інші доходи громадян також збільшиться з 1,5% до 5%. Для ФОПів 1, 2 та 4 груп запроваджено військовий збір у розмірі 10% від мінімальної зарплати, встановленої на 1 число звітного місяця, що з жовтня 2024 року становитиме 800 грн на місяць.

Однією з головних змін, передбачених новим законопроектом (№11416-д), є підвищення військового збору для осіб, річний дохід яких перевищує 1 мільйон гривень. Ймовірно, цей захід збільшить податкове навантаження на підприємців і вплине на малі та середні підприємства, які і без цього стикаються з великими витратами. Крім того, планується підвищення ставки податку на додану вартість на 2 пункти, що також збільшить витрати бізнесу. Це може створити додаткові труднощі для підприємців, які і так працюють у складних умовах.

За оцінками експертів, підвищення податків може призвести до тіньового зростання зарплат в Україні на 10%. Це означає, що деякі підприємства можуть почати платити зарплату «в конверті», щоб уникнути додаткових податкових витрат. Це ще більше поглибить проблему детінізації економіки, яка вже є однією з найбільших проблем країни.

Однією з найбільш суперечливих змін є те, що прийняття підвищення податків відбулося «заднім числом». Рішення передбачає застосування підвищених ставок оподаткування доходів, отриманих до набрання чинності новим законодавством. Такий підхід прямо порушує норми ст. 58 Конституції України, де зазначено, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. Також відбувається порушення принципу стабільності податкової системи, який закріплений Податковим кодексом України, а саме п. 4.1.9 ст. 4, де зазначено, що зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому діятимуть нові правила та ставки, що ставить під сумнів передбачуваність державних фінансів, які є критично важливими для ведення бізнесу. Крім того, це може призвести до правової невизначеності та змусити підприємців шукати шляхи мінімізації своїх податкових зобов'язань через тіньову економіку. Також з 1 січня 2025 року для небанківських установ (крім страхових компаній) податок на прибуток збільшиться з 18% до 25%; для банків збільшено податок на прибуток за ставкою 50% за 2024 рік. Для АЗС встановлено щомісячні авансові внески з податку на прибуток (якщо власник юрособа) та ПДФО (якщо власник фізособа) у розмірі 30, 45 або 60 тис. грн.

Деякі експерти виступають за альтернативи підвищенню податків, які не передбачають значного зниження ділової активності. Один із варіантів – тимчасове підвищення ПДВ на 2 пункти. Це дозволить збільшити надходження до бюджету без збільшення податкового навантаження на корпорації. Також розглядається специфічний підхід до оподаткування малого бізнесу, зокрема пропонується знижена ставка податку на військову техніку для ФОП 1 групи, що дозволить зберегти умови для розвитку малого бізнесу в Україні.

Зрештою, підвищення податків в Україні – процес заплутаний і неоднозначний. З одного боку, відбувається підтримка військових витрат, з іншого – створюється додаткове навантаження на бізнес, через що збільшується тіньова економіка. Тому вкрай важливо, щоб уряд врахував усі можливі наслідки цих змін і вжив заходів для підтримки підприємців, а також для забезпечення стабільності податкової системи країни.

Перелік використаних джерел

1. Гордійчук Д. Тунік-Фриз В. Підвищення податків «заднім числом» збільшить зарплатну тінь в Україні на 10% – Advanter Group. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/10/12/720501/>
2. Гордійчук Д. Вінокуров Я. «Я професіонал з ухвалення непопулярних рішень у цій країні»: Гетманцев про підвищення податків та детінізацію. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2024/10/15/720572/>
3. Проект закону України, карта проходження проекту від 15.10.2024 № 11416-д. LIGA360. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/II11569I?an=1>
4. Конституція України - Розділ II. Офіс Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-ii>
5. Податковий кодекс України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 19.11.2024).